

V Bruseli 5. októbra 2023
(OR. en)

13832/23

TRANS 397
CLIMA 445
ENV 1083
SAN 567
IND 512
STATIS 62

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 4. októbra 2023

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2023) 566 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Návrh európskeho vyhlásenia o cyklistickej doprave

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 566 final.

Príloha: COM(2023) 566 final

V Bruseli 4. 10. 2023
COM(2023) 566 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Návrh európskeho vyhlásenia o cyklistickej doprave

1. Úvod a odôvodnenie

Európska komisia považuje za zásadne dôležité, aby bol v centre zelenej transformácie blahobyt ľudí a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu. Cyklistická doprava ako jedna z najudržateľnejších a najzdravších foriem dopravy a ako rýchlo sa rozvíjajúce odvetvie môže významne podporiť tento dôležitý proces.

Zvýšenie podielu cyklistickej dopravy pomáha znižovať emisie skleníkových plynov, znečistenie ovzdušia a znečistenie hlukom, ako aj preťaženie ciest. Cyklistika môže okrem toho zlepšiť fyzickú a duševnú pohodu a sociálnu inklúziu. Je kľúčovým faktorom udržateľného cestovného ruchu a prináša aj hmatateľné výhody pre miestne hospodárstvo prostredníctvom kvalitných zelených pracovných miest, najmä pre malé a stredné podniky.

Komisia preto navrhuje stanoviť súbor zásad, ktoré pomôžu naplno využiť potenciál cyklistickej dopravy v EÚ.

Tieto zásady by boli súčasťou **európskeho vyhlásenia o cyklistickej doprave** (ďalej len „vyhlásenie“), ktoré by malo v budúcnosti slúžiť ako strategický kompas pre príslušné politiky EÚ a jednotlivých štátov.

Vyhlásenie uvedené v prílohe k tomuto oznámeniu predkladá Komisia na podpis Európskemu parlamentu, Rade a Komisii ako spoločné vyhlásenie.

Očakáva sa, že pomôže dosiahnuť ciele Európskej zelenej dohody, stratégie pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu a akčného plánu nulového znečistenia. Okrem toho je v súlade so zásadou 20 Európskeho piliera sociálnych práv, podľa ktorej má každý právo na prístup k základným službám dobrej kvality vrátane dopravy.

Týmto návrhom reagujeme na výzvy Európskeho parlamentu, najmä na jeho uznesenie o rozvoji stratégie EÚ v oblasti cyklistiky¹, ako aj na výzvy väčšiny členských štátov². Vyhlásenie je v súlade s novým rámcom EÚ pre mestskú mobilitu³.

2. Prebiehajúce úsilie

Ako sa uvádza v novom rámci EÚ pre mestskú mobilitu, aby EÚ prispela k čoraz ambicióznejším klimatickým, environmentálnym, digitálnym, zdravotným a spoločenským cieľom, musí prijať rozhodnejšie opatrenia v oblastiestskej mobility s cieľom prejsť od súčasného prístupu založeného na dopravných tokoch k prístupu založenému na udržateľnejšej mobilite osôb a tovaru⁴.

¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0058_SK.html.

² <https://www.benelux.int/fr/publication/european-cycling-declaration/>.

³ COM(2021) 811.

⁴ Znamená to pevnejšiu nosnú sieť hromadnej/verejnej dopravy, lepšie možnosti aktívnej mobility (napr. chôdza, cyklistika), efektívnu mestskú logistiku s nulovými emisiami, efektívne doručovanie na poslednom úseku a zlepšenie dostupnosti. Takáto multimodalita by mala byť našou hlavnou zásadou, pokiaľ ide o

Napriek mnohým výhodám cyklistickej dopravy však v EÚ stále jazdí na bicykli príliš málo ľudí⁵, pričom medzi členskými štátmi, regiónmi a mestami sú veľké rozdiely v úrovni cyklistickej dopravy. Dôvodom je najmä nedostatočná infraštruktúra a z toho vyplývajúce obavy o bezpečnosť, ako aj rozdiely v kultúrnych postojoch k cyklistickej doprave a nedostatočná informovanosť.

EÚ vo všeobecnosti a najmä Komisia už podnikli niekoľko krokov na riešenie týchto problémov a podporu cyklistickej dopravy, ako napríklad:

- vykonala sa revízia politík EÚ v oblasti dopravy: v stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu⁶ a rámci EÚ pre mestskú mobilitu⁷ sa vyzýva na zvýšenie využívania cyklistickej dopravy a iných udržateľných foriem dopravy,
- podporuje sa využívanie cyklistickej dopravy v rámci koncepcie EÚ pre plánovanie udržateľnej mestskej mobility, ktorá je súčasťou odporúčania Komisie (EÚ) 2023/550⁸ týkajúceho sa národných programov na podporu plánovania udržateľnej mestskej mobility,
- stanovili sa požiadavky na lepšiu integráciu aktívnych druhov dopravy do multimodálnych uzlov pre cestujúcich v mestských uzloch a na zachovanie kontinuity a dostupnosti cyklistických ciest s cieľom podporiť aktívne druhy dopravy zahrnuté v návrhu revidovaného nariadenia o transeurópskej dopravnéj sieti (TEN-T)⁹,
- stanovili sa požiadavky na zber údajov o mestskej mobilite v mestských uzloch a ich predkladanie Komisii, ktoré sú súčasťou návrhu revidovaného nariadenia o TEN-T,
- stanovili sa požiadavky na minimálny počet parkovacích miest pre bicykle v návrhu revidovanej smernice o energetickej hospodárnosti budov¹⁰,
- stimuluje sa používanie bicyklov prostredníctvom nového systému obchodovania s emisiami (ETS2)¹¹, v ktorom sa stanovuje cena uhlíka na palivá používané v budovách, cestnej doprave a iných odvetviach a členské štáty môžu získať významné príjmy z aukcií na podporu zelenej transformácie, a to aj v odvetví dopravy,
- vytvoril sa Sociálno-klimatický fond¹², z ktorého sa poskytujú osobitné finančné prostriedky pre zraniteľné skupiny, na ktoré má osobitný vplyv systém ETS2, s cieľom

mestskú mobilitu. Kľúčovou zložkou transformácie na klimaticky neutrálnu budúcnosť miest bude prepojená, automatizovaná a zdieľaná mobilita s nulovými emisiami, ktorá zároveň umožní udržateľné spojenie prímestských a vidieckych oblastí s mestami. Na zvýšenie efektívnosti celého systému je potrebné lepšie riadenie dopravy a mobility pomocou multimodálnych uzlov a digitálnych riešení.

⁵ Podľa prieskumu Eurobarometra z roku 2019 približne 9 % občanov EÚ používa (elektro)bicykle alebo kolobežky ako svoj hlavný dopravný prostriedok. Zdroj: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2226>.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789>.

⁷ <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/ad816b47-8451-11ec-8c40-01aa75ed71a1>.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32023H0550>.

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0812>.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52021PC0802>.

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32023L0959&qid=1688743056255>.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32023R0955&qid=1688742687499>

Očakáva sa, že zo [Sociálno-klimatického fondu](#), ktorého zdrojom sú príjmy zo súčasného ETS, a najmä z nového ETS pre budovy, cestnú dopravu a malý priemysel (ETS2), sa v rokoch 2026 až 2032 zmobilizuje

urýchliť dekarbonizáciu budov a stimulovať mobilitu a dopravu s nulovými a nízkymi emisiami vrátane podpory nákupu a používania bicyklov,

- predložil sa návrh na prepracovanie smernice o zdaňovaní energie¹³ s cieľom pomôcť riešiť problémy v oblasti klímy a životného prostredia v doprave,
- poskytujú sa finančné prostriedky na projekty súvisiace s cyklistickou dopravou prostredníctvom rôznych programov, ako je Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond, Nástroj na prepájanie Európy, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti¹⁴, Program InvestEU¹⁵ a program Horizont Európa,
- podporujú sa výskum a inovácie¹⁶ v oblasti technológií a služieb súvisiacich s cyklistickou dopravou, ako sú elektrobicykle, prispôbené alebo špeciálne bicykle a vybavenie pre osoby so zdravotným postihnutím, systémy spoločného využívania bicyklov a inteligentné cyklistické aplikácie,
- cyklistika sa propaguje ako šport, rekreačná aktivita a dopravný prostriedok, ktorý prispieva k zdravému a aktívnemu životnému štýlu v rámci kampane #BeActive¹⁷, ktorej vyvrcholením je Európsky týždeň športu¹⁸, ako aj prostredníctvom kampaní na zvyšovanie povedomia, ako je Európsky týždeň mobility¹⁹ a Európska charta bezpečnosti na cestách²⁰,

86,7 miliardy EUR na podporu zraniteľných domácností, zraniteľných používateľov dopravy a zraniteľných mikropodnikov v záujme spravodlivej transformácie.

¹³ Návrh smernice Rady o reštrukturalizácii právneho rámca Únie pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny (prepracované znenie) [COM(2021) 563 final].

¹⁴ Na základe posúdených a schválených plánov obnovy a odolnosti Komisia v súčasnosti odhaduje, že v plánoch obnovy a odolnosti bolo na opatrenia týkajúce sa cyklistickej infraštruktúry vyčlenených celkovo 1,7 miliardy EUR. Opatrenia navrhli a vykonávajú Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Dánsko, Estónsko, Grécko, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Taliansko.

¹⁵ Niektoré príklady operácií Programu InvestEU, ktoré okrem iných investícií podporujú udržateľnú mobilitu:

- rámec Programu InvestEU pre udržateľnú transformáciu (Európska banka pre obnovu a rozvoj) na investovanie do čiastkových projektov v oblasti udržateľnej mobility a mestskej mobility.
- Rámcová operácia č. 14 pre záruku udržateľnosti (Európsky investičný fond) na investície do mobility s nízkymi a nulovými emisiami. Ide o prvý celoeurópsky záručný produkt na podporu zelenej transformácie malých podnikov a jednotlivcov.
- Program financovania zelených developerov (Európska investičná banka) na poskytovanie rámcových úverov na projekty podporujúce ciele Parížskej dohody (vrátane zelenej mobility).
- Rámcová operácia č. 8 SMEW RIDW Joint Equity Product - Climate & Environmental Solutions Sub-Product (Spoločný kapitálový produkt – podprodukt klimatických a environmentálnych riešení) (Európsky investičný fond) na podporu výskumu, vývoja, demonštrácie, rozširovania a komercializácie technológií alebo riešení, ktoré prispievajú k Európskej zelenej dohode vrátane mobility a dopravy a mestského zastavaného prostredia.
- Fond Shift4Good Fund I (Európsky investičný fond), ktorý sa zameriava na inteligentnú a udržateľnú mobilitu a dopravu a obchodné hospodárstvo a je určený najmä pre B2B podniky. Fond sa však viac zameriava na riešenie veľkých dopravných prostriedkov od automobilov až po leteckú a námornú dopravu.

¹⁶ Množstvo relevantných projektov možno nájsť v databáze projektov EÚ v oblasti výskumu a inovácií v doprave TRIMIS (<https://trimis.ec.europa.eu/>).

¹⁷ <https://sport.ec.europa.eu/news/facts-and-figures-about-the-beactive-2022-campaign>.

¹⁸ <https://sport.ec.europa.eu/initiatives/european-week-of-sport>.

¹⁹ <https://mobilityweek.eu>.

²⁰ <https://road-safety-charter.ec.europa.eu/>.

- podporuje sa partnerské učenie medzi členskými štátmi v oblasti zvyšovania bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky, najmä cyklistov, prostredníctvom výmeny informácií o bezpečnosti cestnej premávky v EÚ²¹,
- stanovili sa požiadavky na vyhradené priestory na prepravu bicyklov v nových a modernizovaných vlakoch²².

3. Európske vyhlásenie o cyklistickej doprave

Aby sa plne využil potenciál cyklistickej dopravy a aby táto doprava mohla účinne prispieť k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti mobility, klímy, životného prostredia, zdravia, priemyslu a v sociálnej oblasti, malo by sa výrazne zvýšiť využívanie tejto dopravy v EÚ. To si vyžaduje, aby orgány na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ ešte viac zintenzívnili svoje úsilie o podporu cyklistickej dopravy a jej zatraktívnenie a zvýšenie bezpečnosti pre ľudí všetkých vekových kategórií, ľudí s rôznou úrovňou fyzickej zdatnosti a ľudí so zdravotným postihnutím.

V tejto súvislosti Komisia navrhuje stanoviť súbor zásad a súvisiacich záväzkov. Budú mať formu návrhu vyhlásenia Európskeho parlamentu, Rady a Komisie. Návrh vyhlásenia uvedený v prílohe by sa mal prerokovať s Európskym parlamentom a Radou a následne by ho mali všetky tri inštitúcie podpísať.

Navrhované vyhlásenie vychádza z predchádzajúcich iniciatív členských štátov a Európskeho parlamentu a vychádza z príspevkov zainteresovaných strán²³.

Jej hlavné zásady sa sústreďujú na tieto problémy:

1. rozvoj a posilnenie politík v oblasti cyklistickej dopravy;
2. podpora inkluzívnej, cenovo dostupnej a zdravej mobility;
3. vytváranie rozšírenejšej a lepšej cyklistickej infraštruktúry;
4. zvýšenie investícií a vytvorenie priaznivých podmienok pre cyklistickú dopravu;
5. zlepšenie bezpečnosti cestnej premávky a ochrany jej účastníkov;
6. podpora kvalitných zelených pracovných miest a rozvoja európskeho cyklistického priemyslu svetovej úrovne;
7. podpora multimodality a cykloturistiky;
8. zlepšenie zberu údajov o cyklistickej doprave.

²¹ <https://etsc.eu/projects/eu-road-safety-exchange/>.

²² Nariadenie (EÚ) 2021/782 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej preprave (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R0782&from=CS>); uvedené ustanovenia sa uplatňujú od 7. júna 2025.

²³ Spätná väzba získaná na osobitnom zasadnutí podskupiny pre aktívnu mobilitu expertnej skupiny Komisie pre mestskú mobilitu 3. júla 2023 a počas konzultácií o novom rámci EÚ pre mestskú mobilitu (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12916-Udrzatelna-doprava-novy-ramec-mestskej-mobility_sk).

4. Ďalší postup

V tomto návrhu vyhlásenia Komisia predkladá referenčný rámec a usmernenia na rozšírenie cyklistickej dopravy v EÚ a podporu súvisiacich kvalitných pracovných miest a priemyslu.

Komisia bude podporovať činnosti v oblasti komunikácie a spolupráce s členskými štátmi a so všetkými príslušnými stranami s cieľom zaručiť všeobecnú informovanosť o zásadách zakotvených v tomto vyhlásení, ako aj spoločný záväzok tieto zásady dodržiavať.